ROLUL PLANTELOR CA ELEMENT DE BAZĂ ÎN AMENAJĂRILE PEISAJERE

Natalia CIUBUC

Un dicton modern, care circulă în rândul ecologiştilor afirmă: „*Dacă secolul XX a fost dedicat clădirilor, atunci secolul XXI va fi dedicat spaţiilor dintre ele”*. Adevărul este că abia acum, după o sută de ani de progres, fără precedent în domeniul edilitar, începem să cunoaştem mai profund provocările vieţii la oraş. Potrivit multor specialişti, cea mai mare dintre acestea ar fi armonizarea cu natura, pentru că trebuie să recunoaştem, o viaţă normală presupune o strânsă relaţie cu mediul înconjurător [1].

Creşterea nivelului de urbanizare duce la supraîncărcarea mediului urban cu elemente artificiale, incomode şi stresante pentru oameni. În oraşe există o serie de factori, care afectează în mod negativ sănătatea fizică şi mentală a oamenilor, reduc calitatea vieţii şi capacitatea de lucru. Factorii de mediu stresanţi sunt reprezentaţi nu doar de zgomot, poluarea aerului şi a surselor acvatice, dar în mod deosebit şi de agresivitatea mediului vizual, omogenitatea elementelor arhitecturale [4, 8]. Pentru starea psihologică a omului modern, a cărui viaţă este adesea limitată de mediul urban, este foarte importantă legătura cu peisajele naturale care îl înconjoară. Obiectivul general al reconstrucţiei peisajului orăşenesc a devenit optimizarea mediului şi îmbunătăţirea spaţiilor urbane, şi organizarea structurală a acestora prin utilizarea componentelor naturale, cu influenţe pozitive asupra stării populaţiei.

Reconstrucţia ecologică a mediului urban prevede crearea unui mediu, care este mai favorabil şi mai sănătos. Principala sarcină este de a constitui un mediu armonios, optim pentru existenţa umană, a atenua impactul factorilor adverşi, asociaţi cu urbanizarea, pentru a crea un mediu artificial, asemănător celui natural [4].

Plantele reprezintă în mâinile arhitectului peisajer în procesul de optimizare a mediului urban un material deosebit, şi este foarte important ca acestea să se încadreze organic în peisajul artificial. Pentru a putea lucra eficient cu un anumit material, este necesar să se cunoască caracteristicile şi proprietăţile materialului dat. Acest lucru este valabil mai ales în ceea ce priveşte un astfel de material specific, cum ar fi plantele, deoarece acestea au caracteristici biologice, proprietăţi vitale, reacţie la factorii externi, modificare atât pe întreaga perioadă a vieţii, cât şi modificări sezoniere pe parcursul perioadei de vegetaţie.

Mulţi autori [2, 3, 5, 7], menţionând rolul plantelor în optimizarea mediului intraurban, accentuează capacitatea lor de a purifica aerul, reduce poluarea fonică şi poluarea cu substanţe chimice etc. Efectele utilizării vegetaţiei asupra zonelor antropogene – de a îmbunătăţi calitatea aerului şi a regimului termic, a gradului de umiditate şi de optimizare a fluxurilor de aer, de a reduce nivelul poluanţilor. Includerea speciilor de plantare cu proprietăţi fitoncide permite diminuarea numărului agenţilor patogeni din aerul urban. Unii autori atestă şi rolul important jucat de plante în îmbunătăţirea stării psihologice umane. Crearea accentelor în aranjamentele florale adaugă culoare fundalului gri al străzilor, formele diverse ale coronamentelor arborilor şi arbuştilor întrerup liniile urbane agresive. Plantele din oraş, îmbunătăţind estetica mediului înconjurător, au un efect pozitiv atât asupra stării fiziologice, cât şi asupra stării psihologice umane, reduc povara emoţională şi psihică, fortifică rezistenţa la stres, îmbunătăţesc „calitatea vieţii" umane şi, în general, au o acţiune favorabilă asupra întregului organism [8]. La crearea unui mediu psihologic favorabil, este foarte important să se stabilească o conexiune cu peisajele naturale. Plantele din flora locală vor servi ca element de legătură între peisajul urban şi peisajul natural înconjurător.

Rolul compoziţional al plantelor. Utilizarea materialului vegetal determină crearea compoziţiei spaţiale, complexe a oraşului. Utilizarea abilă a maselor vegetale contribuie la reunirea clădirilor individua-

le într-un ansamblu coerent şi încadrarea armonioasă într-un ansamblu urban. Plantele joacă un rol important şi în modelarea siluetei oraşului. Selectarea plantelor de dimensiuni şi forme variate, asocierea lor în diferite compoziţii face structura verticală şi orizontală a oraşului mai complexă, creează o imagine tridimensională, originală şi expresivă.

Dinamismul. Spre deosebire de celelalte instrumente folosite în amenajările peisajere, plantele sunt unicele, care sunt capabile să-şi modifice aspectul exterior, ce permite depăşirea monotoniei spaţiilor urbane, crearea compoziţiilor capabile să-şi modifice cardinal aspectul exterior pe parcursul anului.

Calităţile ornamentale ale plantelor vor fi diferite, în funcţie de anotimp şi perioada de viaţă a plantei. Astfel, primăvara devreme unele specii de arbori şi arbuşti se vor evidenţia prin coloritul şi forma deosebită a frunzelor proaspăt apărute, vara plantele vor avea calităţi ornamentale mai diverse care se vor manifesta prin forma coroanelor; forma, dispoziţia şi textura frunzelor; coloritul, structura şi dimensiunea florilor şi inflorescenţelor. Toamna frumuseţea frunzelor colorate oferă plantaţiilor o paletă inepuizabilă de culori şi nuanţe, la fel ca şi culoarea şi forma fructelor. În timpul iernii, în prim-plan vor ieşi structura coroanei, culoarea şi textura scoarţei tulpinii şi ramurilor, un rol aparte revenindu-le coniferelor şi plantelor sempervirescente. Diferit pe tot parcursul vieţii sale va fi şi aspectul general al plantei. Aspectul exemplarelor tinere, după unele caracteristici (dimensiune, înălţime, diametru, structuria coroanei şi altele), poate să difere în mod semnificativ de cel al exemplarelor mature. Pe parcursul dezvoltării multianuale, a modificărilor sezoniere şi sub influenţa condiţiilor externe, plantele îşi vor schimba cardinal aspectul exterior. Toate acestea oferă o mare varietate spaţiilor verzi, devenind un element indispensabil al aspectului estetic al oraşului [6].

Funcţia estetico-decorativă a plantelor în mediul urban. Combinarea plantelor cu elementele peisajului natural – climă, relief, apă şi elemente artificiale (clădiri şi alte elemente constructive) – creşte expressivitatea artistică a mediului urban. Multe plante au calităţi decorative deosebite, specifice doar lor, şi pot fi recomandate pentru crearea accentelor şi captarea atenţiei. De rând cu aranjamentele florale, aceste plante pot fi utilizate pentru a da expresivitate străzilor, parcurilor, pieţelor şi a rupe monotonia arhitecturală. Folosind diferite

tipuri de amenajări, pot fi decorate zonele inestetice sau virane, ce va face aspectul oraşului mai armonios.

Trebuie să conştientizăm faptul că utilizarea plantelor în amenajări peisajere necesită cunoştinţe multilaterale, detaliate ale caracteristicilor lor, ceea ce reprezintă o condiţie indispensabilă pentru utilizarea adecvată şi eficientă a elementelor naturale, pentru a îmbunătăţi condiţiile şi calitatea mediului înconjurător.

Referinţe:

1. Spatiile verzi in mediul urban. [Accesat 12.04.2016] URL: Disponibil: http://www.gradinamea.ro/Spatiile_verzi_in_mediul_urban_9199_647_1.html
2. PETRIŞOR, A.-I. Biodiversitatea urbană şi dezvoltarea spaţială durabilă: concepte, documente relevante, programe de cercetare, metode şi instrumente. În: *Amenajarea teritoriului şi urbanismul*, 2007, nr. 3-4, p. 26-30.
3. SANDU, T., BERNARDIS, R. *Arboricultură ornamentală.* Iaşi, 2006, p.10-13.
4. SÂRBU, C. Reabilitare urbană şi dezvoltare – o dimensiune principală a tranziţiei socio-economice. Un exemplu de abordare: textura urbană. În: VĂDINEANU, A. *Dezvoltarea durabilă*. Vol. II. *Mecanisme şi instrumente*. Editura Universităţii din Bucureşti, 1999, p. 298-329.
5. TOMA, R. *Cercetări privind fenologia speciilor lemnoase ornamentale în condiţii de mediu urban* / Rezumat al tezei de doctorat. Cluj-Napoca, 2015, 13 p. [Accesat 24.04.2016]. Disponibil: http://www.usamvcluj.ro-/files/teze/2015/toma.pdf
6. ГОРБАЧЕВ, В.Н. *Архитектурно-художественные компоненты озеленения городов*. Москва: Высшая школа, 1983. 207 с.
7. ГОРОХОВ, В.А. *Эстетические свойства зеленых насаждений* [Accesat 12.04.2016] URL: Disponibil: http://landscape.totalarch.com/node/17.
8. ХРАПКО, О., КОПЬЕВА, А., САВИН, С. Некоторые аспекты оптимизации внутригородской среды средствами ландшафтного дизайна. В: *Современные проблемы регионального развития: материалы I-й Межрегиональной науч. конф.* Биробиджан, 17-20 октября 2006 г., Хабаровск, 2006, с. 208-210.